

Hanna-Leena Mattila kesk

Kirjallinen kysymys pk-yritysten mahdollisuuksista selviytyä vastuullisuussiirtymästä ilman toimivia hankintakriteerejä

Eduskunnan puhemiehelle

Pk-yritysten vastuullisuussiirtymää hidastaa selvä rakenteellinen ristiriita sääntelyn tavoitteiden ja markkinakäytäntöjen välillä. Vaikka lainsäädäntö ohjaa kohti vähäpäästöistä ja kestävää liiketoimintaa, hankintakriteerit eivät vielä johdonmukaisesti tue tätä tavoitetta. Käytännössä tarjouskilpailuissa painottuu yhä usein alin hinta, jolloin kaluston kunto, energiatehokkuus tai ympäristövaikutukset jäävät toissijaisiksi. Tällaisessa tilanteessa vastuullisiin ratkaisuihin investoiminen ei paranna pk-yrityksen kilpailukykyä, vaan voi päinvastoin heikentää sitä.

Pk-yritysten mahdollisuudet toteuttaa vihreää siirtymää ovat rajalliset ilman ennakoitavaa kysyntää ja asiakkaiden sitoutumista. Suuret investoinnit, kuten siirtyminen sähköiseen kalustoon, edellyttävät pitkää takaisinmaksuaikaa ja riittävää käyttöastetta. Mikäli markkina ei tunnista vastuullisuuden tuottamaa lisäarvoa eikä tilaaja ole valmis siitä maksamaan, investointiriski jää kokonaan pk-yrityksen kannettavaksi. Tämä jarruttaa uudistumista ja voi johtaa markkinoiden keskittymiseen suurille toimijoille.

Tilannetta kärjistää riski siitä, että vaatimukset kiristyvät nopeasti ilman riittäviä siirtymäaikoja. Pk-yritykset ovat tehneet kalustoinvestointeja voimassa olleiden hankintakäytäntöjen ja sopimusehtojen mukaisesti, eikä toimintaympäristön äkillinen muutos ole ollut ennakoitavissa. Jos jatkossa edellytetään nopealla aikataululla esimerkiksi päästötöntä kalustoa ilman, että aiemmat järjestelmät ovat tukeneet siirtymää, asetetaan pk-yritykset kohtuuttomaan asemaan. Vastuullisuussiirtymän onnistuminen edellyttää johdonmukaista ohjausta. Hankintakriteereissä tulee aidosti painottaa ympäristövaikutuksia ja elinkaarikustannuksia pelkän hinnan sijaan.

Lisäksi tarvitaan riittäviä siirtymäaikoja, pidempiä ja ennakoitavampia sopimusmalleja sekä mekanismeja, joilla investointiriskiä jaetaan tilaajien ja tuottajien välillä. Ilman näitä toimenpiteitä on vaarana, että pk-yritykset jäävät vihreän siirtymän ulkopuolelle, mikä heikentäisi kilpailua ja hidastaisi koko toimialan kestävää kehitystä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus varmistaa, että pk-yrityksillä on aidot mahdollisuudet toteuttaa vastuullisuussiirtymä, kun nykyiset hankintakäytännöt painottavat yhä alinta hintaa

Kirjallinen kysymys KK 203/2026 vp

eivätkä riittävästi huomioi ympäristövaikutuksia tai tue tarvittavia investointeja esimerkiksi sähköiseen kalustoon?

Helsingissä 13.5.2026

Hanna-Leena Mattila kesk